

INDHOLD

8	FORORD Line Kjær & Anders Gaardboe Jensen
13	BILLEDET ER MIT SPROG
21	VI DER VALGTE LANDET
52	STREJF AF KIRSTEN KLEINS VIRKE OG VÆREN I VERDEN Line Kjær
77	AT FØLE SIG HJEMME OVERALT
80	Mexico, 1968
92	Irland, 1977-1993
100	Karpathos, 1978-1982
106	Guinea-Bissau, 1987
122	Sameland, 2002-2004 Kirsten Klein
126	KIRSTEN KLEINS TIDLIGE REJSEBILLEDER OG KUNSTNERSKABETS RECEPTIONSHISTORIE Anders Gaardboe Jensen
153	SAMHØRIGHED
172	SOMMER PÅ MORS – Refleksioner over nogle af Kirsten Kleins hulkamerafotografier Rune Gade
192	FILEMON OG BAUKIS PÅ MORS Cia Rinne
202	BIOGRAFI
	FORDELT UDOVER BOGEN
	DELE AF DET, DU FIK MIG TIL AT TÆNKE PÅ Emmy Laura Pérez Fjalland

Vasketøj i haven, 1974

FORORD

Udstillingen *Sfærisk* er skabt i anledning af fotografen Kirsten Kleins 80-års fødselsdag og er med 170 værker den til dato mest omfangsrige præsentation af hendes kunstneriske virke. Kirsten Klein (f. 1945 i Stockholm) anses for en af Danmarks mest betydningsfulde nulevende fotokunstnere. Hun er mest kendt for sine teknisk overlegne sort-hvide landskabsbilleder og opmærksomme indfangerelser af vejrfænomener som nordlys, sort sol og tidevand samt andre poetiske naturgenivelser, overvejende fra egnene omkring Mors, hvor Kirsten Klein bor og arbejder.

Kunsthistorisk er Kirsten Klein først og fremmest blevet beskrevet som en landskabsfotograf, der genre- og motivmæssigt har rødder i den nordiske naturromantiske tradition. Og i forlængelse heraf er det ofte blevet sagt og skrevet, at der sjældent optræder mennesker på Kirsten Kleins billeder.

En gennemgang af Kirsten Kleins omfattende arkiv, som har stået på i de seneste år forud for udstillingen, afslører imidlertid flere underbelyste, men stærkt vedkommende sider af den mangeårige produktion, som netop sætter fokus på mennesket og dets daglige liv og gøremål, i særdeleshed på landet, men også i landsbyer og byer på tværs af kloden. Det er et udvalg af disse billeder, som udstillingen og nærværende monografiske udgivelse ønsker at præsentere.

Udstillingen viser blandt andet en række portrætserier af landbo- og ungdomskulturen på Limfjordsøen Mors, som Kirsten Klein flytter til i 1976, hvor hun også engagerer sig i miljøaktivistiske organisationer og bo- og arbejdsfællesskaber. Hertil kommer de kulturelt mangfoldige og mere antropologisk orienterede motivkredse af mennesker, som Kirsten Klein har mødt på sine utallige rejser til blandt andet Yucatánhalvøen, Irland, Karpathos, Guinea-Bissau og Sameland, og som tilføjer et globalæstetisk spor til kunstnerskabet, der rækker langt ud over de velkendte hjemlige landskaber.

Der indgår i udstillingen ligeledes billeder af stæreflokkene i Tøndermarsken, hvis hvirvlende bevægelser hen over himlen spejler den store rytme i naturen og livets evige kredsløb. Samt opstillinger, hvor der stilles skarpt på natur- og hverdagsobjekter, som gennem dramatiske kontrastvirkninger forlenes med noget hemmelighedsfuldt. Kirsten Kleins fotografier balancerer ofte på grænsen mellem abstraktion og genkendelighed.

Endelig viser udstillingen en serie performative fotografier, hvor Kirsten Klein har sat sig selv i scene som et kropsligt sansende menneske indlejret i forskellige stemningsmættede landskaber. I hulkamerafotografierne – eller de såkaldte camera obscura-billeder – opløses menneskeskikkelserne indimellem i svævende gestalter, hvormed Kirsten Klein registrerer kroppens dybe samhørighed med de naturlige omgivelser. Men alt i alt er det altså menneskeskildringerne og ikke naturgengivelserne, der er i fokus i nærværende sammenhæng.

Udstillingen er skabt i et tæt samarbejde mellem Munkeruphus og Holstebro Kunstmuseum, og ambitionen er at vise, hvor højaktuelt og bredtfavnende Kirsten Kleins kunstnerskab i virkeligheden er. Og samtidig demonstrere, at hun på mange måder har været forud for sin tid, hvad angår både den fototekniske eksperimenterelyst og ikke mindst hendes kompromisløse valg om at leve i fuld overensstemmelse med sine idealer. Her finder vi kimen til Kirsten Kleins helt særlige evne til at fremkalde og forevige natur og mennesker som artsrige væv i en fælles sfære.

Udgivelsen indeholder artikelbidrag af udstillingens tilrettelæggere, kunsthistoriker og kurator Line Kjær og direktør ved Holstebro Kunstmuseum Anders Gaardboe Jensen. Førstnævnte tager afsæt i Kirsten Kleins opvækst og daglige liv i tæt kontakt med naturen med henblik på at belyse de mange motiver af kvinde-, landbo- og hverdagsliv på Mors med tråde til nyere litteratur om kunst- og kønshistorie, mens sidstnævnte artikel, som er fagfællebedømt, er foto- og receptionshistorisk anlagt og omhandler Kirsten Kleins tidlige rejsebilleder. Begge artikler ønsker at nuancere billedet af Kirsten Klein som naturromantiker og “de mennesketomme landskabers fotograf” ved at placere hende i nye kontekster, samtaler og forbindelseslinjer.

Rune Gade, lektor i kunsthistorie med speciale i fotografi ved Københavns Universitet, bidrager med en tekst, der primært fokuserer på analytiske refleksioner omkring hulkamerafotografierne med inddragelse af blandt andet Astrida Neimanis hydrofeminisme og fototeoretiske betragtninger om enkeltværkernes fysisk-kemiske bestanddele.

Lyriker og lyd- og performancekunstner Cia Rinne har leveret en associativ prosatekst om et besøg i Kirsten Klein og Steen Folmer Jensens hus på Mors. Her beskrives kunstnerhjemmet som en slags gæstfrihedens rum med referencer til græsk og romersk mytologi.

Et andet litterært bidrag er skabt af forfatter og kulturgeograf Emmy Laura Pérez Fjalland, der på baggrund af gåture med Kirsten Klein har skrevet tekstsamlingen *Dele af det, du fik mig til at tænke på*. I korte tekster på tværs af bogen fletter Fjalland nogle af Kirsten Kleins landskaber og motiver sammen med forfatterens egne erindringer og associationsrækker.

Vi ønsker at rette en ganske særlig tak til Kirsten Klein for det forbilledlige og givende samarbejde. Vi er dybt taknemmelige for den tillid, hun har udvist ved at åbne sit hjem og arkiv for os og ved at stille sit blik og billedsprog samt sin omfattende viden og sit åbenhjertige væsen til rådighed. En stor tak skal der også rettes til Steen Folmer Jensen for hjælp og assistance. Tak til forfatterne for deres inspirerende og indsigtsfulde tekstbidrag. Og tak til bogens grafiker, Finn Wergel Dahlgren fra Spine Studio, og Narayana Press for tryk og produktion.

Endelig skal der lyde en stor tak til de fonde, der med stor generøsitet og velvillighed har ydet støtte til udstillingsprojektet og denne bogudgivelse: Ny Carlsbergfondet, Det Obelske Familiefond, Augustinus Fonden, Statens Kunstfond, Færchfonden og Knud Højgaards Fond.

Line Kjær, kunsthistoriker og kurator

Anders Gaardboe Jensen, museumsdirektør
ved Holstebro Kunstmuseum